

HIT és JÖVŐ

„MEGJELENT
AZ ISTEN
ÜDVÖZÍTŐ
KEGYELME
MINDEN EMBERNEK”
(Tht. 2,11.)

A KÉT BUDAPESTI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE ÉRTESÍTŐJE

III. évfolyam 6. szám

BUDAPEST

1991. december

Karácsony akkor és ma

„Augustus római császár népszámlálást rendelt el.” Ez az adóköteles személyek összeírása volt, és általában az adók emelésével járt együtt. Emiatt mindenki ellenkezést váltott ki. Aki nem egyezett bele a felemelt adó összegébe, gyakran meg is kínozták. A gallok egy alkalommal megtagadták ezt az összeírást, és emiatt kegyetlen megtorlásban volt részük. A szívekben keserűség, tehetetlen düh és tiltakozás volt.

„Ment tehát mindenki a maga városába, hogy összeírják.” A fél ország úton volt, mert mindenkinek a származási helyén kellett jelentkeznie. Addig állt a munka, ott kellett hagyni a családot, napokig gyalogolni, s mindez a kis pénzű embereknek értelmetlen nagy költséget is jelentett. Palesztina poros útjai tele voltak vándorokkal, akik nem jószántukból keltek útra, hanem kényszerűségből. Mint ma, amikor hajléktalanokról, munkanélküliekről, a szülőföldjükön menekülőkről kell beszélnünk.

József is kényszerből indult el kilencedik hónapban lévő feleségével a 150 kilométeres útra Názáretből Bethlehembe. S ott még rendes helyet sem találtak, hanem egy birkaistállóban hozta világra első gyermekét, ki tudja, milyen segédlettel, vagy talán minden segítség nélkül, részvétlenség és kiszolgáltatottság közepette, s fektette bele jobb híján az állatetető jászolba.

A festmények és képeslapok baldachinos bölcsőivel és glóriás Jézuskáival szemben ez a valóság

a Biblia ábrázolása szerint. S a nyomorúság csak fokozódott, amikor Heródes hatalomfélése miatt kegyetlen bosszúra került sor, és ártatlan kisgyermekeket mészároltatott le, hogy biztosítsa egyeduralmát – ahogyan történik ez ma is többfelé.

Gyűlölködés a népek között, hatalomféltés az egyik oldalon,

félelem a hatalomtól a másikon, sokféle bizonytalanság, birodalmak tündöklése és összeomlása, kis és nagy királyok acsarkodása, s közben a kisemberek nagy gondolai – ez jellemezte azt a kort, amikor az Ige testté lett, és ez jellemzi sok tekintetben a ma is. Ebbe az istálló-világba jött el Jézus, hogy világosságot hozzon a sötétbe, reményt adjon a csüggedőknek, gyógyulást a betegnek, kenyeret az éhezőknek, bocsánatot a bűnösnek, s megbékítsen minket Istennel és egymással.

Mert bármilyen sötét is a kor és kődbe vész a jövő, karácsony éjszakáján felsírt a Gyermekek, és felcsendült az angyalok kórusa: „Ne féljétek, mert imé hirdetek nektek

nagy örömet, mely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, az Úr Krisztus... Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség...” (Luk. 2,10-14).

Ez volt az első karácsonyi igehirdetés. De amit itt bejelentett a mennyei követ, arra van szüksége legjobban ma is a világnak, mindnyájunknak. Megszabadulva sokféle félelemtől, megtanulni örömmel élni. Megszabadulva mindenféle gyűlölettel, megtanulni békességben élni. Ehhez azonban előbb Istennel kell megbékülnünk. Éppen azért jött Jézus, hogy megbékéltessen Istennel, és utána békességben tudjunk élni egymással.

Karácsonyig a halál kötelei vettek körül bennünket, de Isten lenyúlt a magashól, hogy felvegyen (Zsolt. 18). S aki úgy borul Jézus elé, hogy hisz a róla szóló kijelentésnek, az ma is megtapasztalja, hogy Ő: Üdvözítő, Úr és Messiás. Ő a bethlehemi istálló jászolában is az, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Aki szabadító hatalmát leginkább a kereszten mutatta meg. S aki mint Üdvözítő, Úr és Messiás (Krisztus) ma is irányítja a népek sorsát és a mi kis életünket is. Óhózzá könyörögjünk azokért, akiket a gyűlölet rettegésben tart vagy elűz otthonukból, s tegyük meg mi is mindent értük! S engedjük, hogy ilyen háborgó világban is betöltse szívünket a Krisztusban kapott szabadítás nagy öröme!

Cseri Kálmán

A testtelés: Isten örömeinek forrása

1.) Az öröm az ember számára életformáló hatalom, általa ön maga fölé emelkedik, életszeretete és teljesítőképesége megnő. Képes másokat is boldoggá tenni és körülötte az élet így oázissá alakul át. De az ember az öröm forrását nem ismeri, mert ez nem ebből a világból való. *Az életből csak örömcseppeket lehet kifacsarni, az ember pedig magát a forrást keresi szomjasan.*

Karácsonykor hatalmas fordulat következett be. „Hirdetek néktek nagy örömet” – szóló angyalok ajkán a mennyei halleluja. Nem a kis örömeiket kell már egymásra rakni és gyűjtögetni, hanem Isten magát a forrást nyitotta meg: nagy örömet készített az embernek. Isten szereti az örömet, Ő maga boldog Isten és azt akarja, hogy ha öröm van a mennyben, legyen ez az öröm a földön is jelen. De ehhez hídfőállást kellett létrehozni és ez Jézusban, testtelésében történt meg.

2.) Isten mindezt személyesen akarja elmondani és átadni, és ezt jól kifejezi Mária története, akihez angyal hozza az üzenetet: „Örülj, kegyelembe fogadott” (Lk. 1,28). Visszaadhatatlan az eredeti szöveg szépsége, hiszen a kegyelem és az öröm egy nyelvi töről fakad. *Az öröm a kegyelem útítársa*, vagyis ahol Isten kedvessége, földre lehajló jósága és mosolya az embert eléri, ott, ebben az ölelésben, ebben a mindenben túlaradó szeretet-közösségben az ember lelkében megjelenik maga az Isten, aki minden öröm forrása (Róm. 5,5). Ezt vallja meg Mária, amikor így szól: „mert íme mostantól fogva boldognak mond minden nemzedék” (Lk. 1,48). Életének parányi hajlékát megosztotta Krisztussal, helyet adott neki és ez a másik élet, akit hordoz, aki szívének titka, egész történetének és sorsának értelme lesz, elárasztja életét a menny boldogságával. Boldog, mert Krisztus az ő életének „terhe”. *Mert a boldogság egyetlen lehetősége: Krisztusnak helyt adni létünkben és engedni, hogy általa a Szentháromság Isten legyen életünk lakója.* „Az Isten benső életében, a Fiú és az Atya örök életközösségében való részesedés fölülmúlja a teremtett világ minden erejét és képességét. Tehát az Isten csodálatos jóságából fakadó teljesen természetfölötti adomány. Azonban az egész teremtett világ azért létezik, hogy az emberben csúcsoadjék ki, kinek „benseje” (értelme, akarata, szíve) annyira tágas, hogy az Atyát, Fiút és Szentlelket befogadhatja lelkének vendégeként. Ebben az Istennel való közvetlen egységben leli meg a végtelen felé nyílt emberi személy legnagyobb és legmélyebb vágyának beteljesülését. Mert az ember nem más, mint vágy az Is-

tenre, vagyis vágy az örök, személyes, igaz, szép, végtelen Szeretettel való egyéolvadásra. Senki, teremtett természetén alapulva, az isteni szeretet egy csodájára jogot nem formálhat. Azért van csak részünk benne, mert az Isten jó. Jósága pedig még inkább kitűnik azáltal, hogy a Szentháromság nem egy ártatlan, tiszta világnak, hanem az isteni akaratnak ellenszegülő, bűnös világnak adja magát. A Szentháromság önátadása így tehát nemcsak a teremtményt isteníti meg, hanem a bűnösöknek ad bűnbocsánatot, a száraz fát virágoztatja ki, a megkövesedett szívet lágyítja meg, a meggörbült akaratot egyenesíti ki, a szeretetlenség hidegétől megfagyott lélek jegét olvasztja meg, hogy önátadó hit és szeretet által igazi emberi életünk legyen.” (Nemeshegyi Péter: Jó az Isten, 99. oldal)

3.) Hogyan lehetne ezt az örömet még tovább leírni? A Prédikátor valamikor így fogalmazta meg életérzését: „minden hiábavalóság, nincs semmi új a Nap alatt” (1,9). Ebben megvallotta, hogy a létezés üres, szürke, monoton körforgás, a költő szavaival folytatva: „a bűn, a betegség, a mindennapi szörnyű szürkeség tömlőcéből nincsen, nincsen menekvés”. Az emberi lelket semmi sem tudja úgy elsívárosítani, mint a hiábavalóság érzése. Örököltünk életet atyáinktól és ezt visszük tovább, de semmi ígéretünk nincs, hogy belőle többet kihozhatunk, mint ők. *Ezt a szomorúságot törli át a karácsony öröme. Van új a Nap alatt. Kezdődik valami új, melyben az ember már nem oda tér vissza, ahonnan elindult, hanem oda, ahol sohasem volt.* Az első Ádám létének börtönéből Isten kiemel és a második Ádám gazdag életéből ad részt. „Amiket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve soha meg nem sejtett, azokat készítette Isten az őt szeretőknak” (1Kor. 2,9). Így már érdemes élni. Lelkünket nem a szürkeség nyomja a földre, hanem Isten fénye emeli az égbe. Nem véletlen, hogy az öröm kísérője mindig a fény. Az új élet kezdete az a világosság, mely lelkünkben felragyog: Jézus arcán Isten dicsőségét látjuk (2Kor. 4,6). És ez a fény a saját arcunkon is felragyog. Karácsonykor Isten dicsőségének a ragyogása árad el egyszerű emberek életén, akiket ez végtelen boldoggá tesz. Új történés, új események kezdődnek és ennek jele a Nap felragyogása. Így vallja meg ezt Zakariás: „Istenünk könyörülő irgalmáért, amellyel meglátogat minket a felkelő fény a magasságból” (Lk. 1,78). *Új látások támadnak, az életnek és a történeseknek, sőt az egész történelemnek új értelmezése kezdődik. Ez az öröm kiapadhatatlan forrása. Az ember már nem az atyáitól*

örökölt hiábavaló életének önmagába visszagörbülő pályáján megy tovább (1Pt. 1,18-19). Új élete van és útja, akárcsak az egész emberiség és az egész történelem útja, új magasságokba, új fénybe halad tovább.

4.) Isten öröme hatalmas mozgást indít el az emberben. Hasonlattal élve: télen megdermed a természet, nyáron ezer színben csillog, és minden él-mozog benne. Karácsony öröme az élet új lendületét-mozgását hozza. Kiderül ugyanis, hogy ebben a szürke létben, üresnek tűnt életben kincs van elrejtve. *Isten a világban, a teremtésben és a történelemben kincset rejtett el és Jézusban jött el a lehetősége annak, hogy az ember ezt megtalálja. Sőt elsősorban Jézus maga ez a kincs.* Kiderül, hogy az élet nem szappanbuborék, hanem tőjás: nem üres, nem látszat, hanem a születés újabb csíráit rejt. Ezt megtalálni: ez a karácsonyi öröm. „Hasonló a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez, melyet az ember, amint megtalál, elrejt, örömeiben elmegy, eladja mindenét, amiye van és megveszi azt a szántóföldet” (Mt. 13,44). Az ember az örömben új utakra indul, vállalkozásba kezd, mert az öröm hajtja. A régit odaadni, az újat megszerezni, az életet átrendezni, új értékrendet felállítani, új életcélokat megismerni és megvalósításukra elindulni. *Az öröm az élet hajtóereje lesz: megszerezni Isten világának a javait, amit Jézusban kaptunk.* Az öröm nem tétlenségre készítet, ellenkezőleg (Jak. 1,25). Karácsony hatalmas mozgásvihart támaszt a történelemben és a lelkekben. Az öröm életáradás és mozgás, de abba az irányba, amelyet Jézus mutat. Így tesz valóban boldoggá a karácsony öröme, mert belső és külső világunkat egyaránt áthatja.

Dr. Szathmáry Sándor

Imhol az Úrnak szolgálója
Lukács 1,38

Két adventi ember van az Újszövetség elején: Mária és Keresztelő János. Nagy különbség van kettőjük között. De egyik abban, hogy mindegyikük a Megváltót várja, mindketten örülnek a Megváltónak. Mária énekkel magasztalja az Urat, János prédikál róla. Ne tartsuk ezt véletlennek. Egy nő és egy férfi áll előttünk a várakozásban.

Mária énekében nincs szó Jézusról. És különösképpen mégis róla beszél. Amikor arról szól, hogy a múltban mit tett Isten, egyben arról is beszél, hogy Jézusban mit fog tenni. Mária énekét úgy értjük, mint próféciát. Ézsaiás próféta a szenvedő Úrról jövendöl, Mária a megszületendő Megváltóról.

Azt, aki a világ Megváltója lett, aki a történelemre nagyobb hatást tett, mint bárki más, egy egyszerű asszony hordta a szíve alatt. Mária olyan eszköze lett Istennek, mint rajta kívül senki más: Krisztus testet öltésének áldott eszköze. És ez az asszony a legszegényebb volt, mégis áldottnak nevezik az asszonyok között. Nem a maga érdemeért, hanem azért, mert Isten éppen őt választotta ki a megváltás eszközeül. Nem arra, ami volt, hanem éppen arra, ami nem volt. És Mária az Úrnak a szolgálóleánya volt, Jézus születése után. Szolgáltáta Őt Bethlehemben, Názárethben és Fia szolgálótának éveit alatt.

*

Az Úr veled van, áldott vagy az asszonyok között
Lukács 1,28

Isten országa egészen hétköznapi módon jön el. Beleágyazódik egyszerű földi történetekbe. Úgy, mint az elvetett mag a szántóföldbe. Egy asszony terhességével, a jászolbölcsővel jelent meg a föld-

dön. Arra a kérdésre, hogy Isten kegyelme miért éppen Máriát és nem más választott erre a szolgálatra, csak egy feleletet adhatunk: Rátékitett szolgálóleányának alacsonyosságára.

Isten országának az építését Isten a mennyben tervezte el. A kegyelmet Ő készítette el és az ember csak elfogadhatja a kegyelmet. Krisztus testet öltését emberi értelemmel fel nem foghatjuk. Erre a titokra az angyal sem felelt. Titok számunkra, melyet csak azok fogadhatnak el, akiknek „van szemük a látásra”.

A csodálatos születés hitünk tárgya: „Oldd le a te saruidat, mert a föld, melyen állasz, szent föld.” Mária legmagasabban áll azok fölött, akik az Urat várták és elfogadták. Mégis neki is szüksége van kegyelemre, mert ő is úgy fogad el, mint bármelyik bűnös. Ezért neki is a hit útját kell járnia. Hitben kell gondolkoznia, hitben kell cselekednie. Mert nincs emberfeletti ember. Mária sem volt az. Csak kegyelembe fogadott ember van.

*

Boldog az, aki hitt, mert beteljesednek azok, amit az Úr neki mondott
Lukács 1,45

Mária bizonyoságtévő a bizonyoságtévő emberek sorában. Vele kapcsolatban többről beszélhetünk, mint várakozásról és reménykedésről. Vele olyan történés kezdődik, amilyen eddig még nem volt a világon. Hogy ennek az eseménynek a színtere nem a jeruzsálemi templom, hanem egy egyszerű hajlék Názárethben, még inkább beszél a kegyelem rendkívüliségéről.

Máriát az angyal üdvözölte: „Üdvözlégy, Mária, kegyelemmel teljes”. Isten választása nem az ő érdemei szerint történt, nem különös kegyessége miatt van boldognak nevezve, hanem azért, mert Isten különös világossága ráhullott és őt a kijelentés áldott eszközévé tette. Egy ajándékot fogad el, amikor hallja: „az Úr van teveled”.

Emlékeztet Mária éneke az Anna énekére az Ószövetségben. Mindkét asszony Isten hatalmas dolgait dicséri. És az elfogadott jótétemény mindkét asszony számára nemcsak a sajátjuk lett, hanem Isten választott népének a jótéteménye is. Pál mondja egyik levelében: „Szegények és sokakat gazdagított”. Máriáról is el lehet mondani, hogy az ő szegénysége által Isten sokakat gazdagított, az egész világot gazdagította.

Dr. Sarkadi Nagy Pál

„HIGYJ ÉS NE FÉLJ!...”

– Így „Szólít a Jézus, bízd rá magad” – énekeljük a jugoszláviai énekeskönyv 389. énekében. Állítólag 365 alkalommal fordul elő e kifejezés a Szentírásban. Egész éven át így bátorít minket Istenünk: jóban, rosszban, egészségben és betegségben, életünkben és halálunkban.

Amikor 1991. március 15-én a baranya-szlavóniai egyházmegye emlékeztető női csendesnapján 205 asszonnyal, leánnyal elméltünk a kopácsi „Dom”-ban Isten üzenetéről, ezt az éneket is elénekeltük. Majd a temetőbe is kimentünk, hogy lerójuk kegyeletünket Borkó Julianna sírjánál, aki sok száz drávaszögi, szlavóniai, bácskai asszony lelkigondozója volt. Itt, az örökkévalóság és e világ földi határállomásánál elénekeltük Borkó Julianna legismertebb énekét:

Ez a világ csak baj halma,
Nincs itt senkinek nyugalma.
Minden nap hoz új küzdelmet,
Vállainkra rak sok terhet. (454.)

Ki gondolta volna ott akkor, hogy hamarosan romos-véres valóság lesz mindez? Magyarokat, szerbeket, horvátokat egyenlőképpen: céltalanul és esztelenül gyilkolt a vörös „humanizmus”. Mint ahogy a kórházak, iskolák, templomok tervszerű célpontjai voltak a „szocialista béketábor” utolsó bástyáján felállított akna- és rakétavetőknél... Ki érti ezt? Csak a Borkó Juliannák, akik jól látták azt, hogy a Krisztus nélkül létezni és uralkodni vágyó világ „csak baj halma”.

Mohácson és Kölkeden november utolsó hetében evangélikáció keretében találkozhattunk megmenekült kórogyiakkal, szentlászóiakkal, veresmartiakkal és más helységbeliekkel. Nemcsak magyarok, de horvátok és szerbek is jöttek. Bizonyosan sokat megértet-

tek Jézus üzenetéből. Hogyne értették volna, hiszen odahaza együtt jártak iskolába, lakodalmaiba, temetésekre. A boltban örömet köszöntöttek egymást.

Amikor az Úr Jézus halála előtt utoljára imádkozott a Gecsemáné-kertjében, többek között így szólt: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól” (János 17:15.). Erre utalt az evangélikációs napok közös jelmondata: „Legyünk keresztyének e világban.” Elméltedéseink tárgyai: „*Hinni a hitetlen világban*”, „*Remélni a reménytelen világban*”, „*Szeretni a gyűlölet világában*”.

Nyugalmas napokban konyhai falvédőkre kíváncszott, s idillikusnak hatott: „Hit, remény, szeretet”. – Nekünk az üldözés, a gyűlölködés, a nélkülözés, betegség és halál világában kell hinni, remélni és szeretni! Tesszük – és tehetjük ezt – azért, mert Ézsaiás próféta (7:9) megtanított minket arra, hogy a Biblia nyelvén a „hit” és a „megmaradás” szava egyúgyazon szógyökből származik. Aki szeretne megmaradni, boldogulni, s végül a fő boldogságra megérkezni, csak ezt teheti: hisz, remél és szeret. Isten irányában ez viszonylag könnyű. Ámde a felebarát irányában! Különösen ha az szétlőtte házamat, elüldözött szülőföldemről, kirabolta otthonomat, megölte kedvesemet...

Mi pedig ma is Isten gyermekei vagyunk. E méltóságunknál fogva „csak” ezt tesszük: hiszünk, remélünk és szeretünk. Mást nem tehetünk.

Mi már most kezdjük az újjáépítést, amikor e világban hiszünk, remélünk és szeretünk. Ez segít távol tartani a maró, mérgező indulatokat. Erre tanít minket ma is Pál apostol, aki a hagyomány szerint Szentlászlón, a Vuka-parti fórumon is hirdette Jézus Krisztus

megmentő üzenetét. Gondoljunk a korinthusi I. levél 13. részére. S tanuljunk meg kívülről is, amit a római birodalom fővárosában – a nagy keresztyén-üldözés fészkeiben – élő keresztyén gyülekezetnek írt: „Áldjátok azokat, akik titeket kergetnek. Áldjátok és ne átkozzátok... Magatokért bosszút ne álljatok szerelmeseim, hanem adjatok helyt ama haragnak. Hiszen meg van írva: Enyém a bosszúállás, én megfizetek, – ezt mondja az ÚR...” „A gonoszt jóval győzd meg!” (Róm. 12).

Ádvent II. vasárnapján másfél tucat kórogyi gyermek volt nagyon kedves vendégként jelen Budapest-Kőbányai templomunk istentiszteletén. Ők nem is sejtették, hogy a templom főfalán zászlót, s azon gyászszalagot fognak látni. Elmondtuk, hogy a zászló templomunk állandó szimbóluma. Nem dísznek, hanem emlékeztetőnek tettük ki már régen. Arra emlékeztet jelenlétével, hogy imáinkat egész népünk érdekében mondjuk. Igehallgatásunk pedig egész népünk jövőjét alapozza meg. A református istentisztelet ugyanis a legszentebb közszolgálat. A gyászszalag viszont azon a napon került a zászlóra, amikor a *kórogyi eklézsia húséges gondnoka: Győke József vértanúhalált szenvedett*. A gyász jele azonban „csak” Újév napjáig lesz ott. Bizonyosak vagyunk ugyanis abban, hogy beteljesedik nemzetünkért mondott imádságunk utolsó kérése: „Szánd meg Isten a magyart, kit vészek hányának...” (Kölcsey: Himnusz).

Ismét kivirulnak a lánctalpak által felhasogatott mezők. Megépülnek a rombadólt templomok. Új tető kerül az ősi otthonokra. S újra a hit, remény és szeretet fészkei lesznek a több, mint ezeréves Vuka-menti és drávaszögi falvak.

Papp Vilmos

IMA

*Óh, nagy Isten! Hozzád esdünk;
Most légy a mi segédelmünk!
Mert nagy csapás sújtott minket:
Nincs, hová hajtsuk fejünket!*

*Nincs hajlékunk, porrá tetted:
Népedet de megbüntetted!
Sok vagyonunk semmivé lett:
Tűzben szállt ránk az ítélet.*

*Házainknak porhalmára
Hull kiomló könnyünk árja:
Égre nézve, zokog ajkunk,
Könyörülj, Úr Isten, rajtunk!*

*Óh, jó Atyánk! szánj meg minket:
Élégeld meg könnyeinket!
Sújtó kezed rólunk vedd el:
Irgalommal bánj népeddel!*

Szeretettel várjuk gyülekezeteink képviselőit december 29-én, délelőtt 10 órakor, a Nagyvárad-téri templomban tartandó „Délvidék-istentiszteletre”, melyen az Igét Kettős János kopácsi lelkész hirdeti. A Bp.-Déli Református Egyházmegye gyülekezetei eddig közel 300 000 Ft készpénzt és természetbeni adományoztak.

ZENE – KARÁCSONY

Biblikus karácsony-szemlélet a protestáns énekekben és egyházi zenében

Ünnepeink között a karácsony több szempontból is a legelőkelőbb helyen áll. Nemcsak azért, mert a leglátványosabban és a legszélesebb körben ünneplik, hanem azért is, mert ekkor jött el „az időknek teljessége” (Gal 4,4). Nagy a kísértése annak, hogy karácsonyt önmagában, az üdv-történeti összefüggésekből kiragadva ünnepeljünk, megmaradva a jászolból-csó puha szalmájának, és a csillagos ég alatt órkódó pásztorok képének varázslatos hangulatánál. Még a legnépszerűbb karácsonyi ének, a „Csendes éj” mondanivalója is (Krisztus megszületett, Krisztus megszületett) elsikkad az éneket indító romantikus idill mellett, amikor a csendes bethlehem éjszakában a „szent szüle pár” órkodik a kisdéd álma fölött.

A zeneszerzők – protestánsok éppúgy, mint más vallásúak – szívesen feldolgozták zenében Mária énekét (Lk 1,46-55). A latin fordítás kezdőszaváról „Magnificat”-nak nevezett ének sokkal nagyobb távlatokban gondolkodik, mint ahogy azt az első mondatából sejtjenénk. Isten nemcsak Mária „alázatos állapotára” tekintett, hanem megemlékezett az Ábrahámnak és utódainak tett ígérteréről is.

A protestáns szerzők (Schütz, Bach) a biblikus karácsonyi történetet (Lk 2 és Mt 2) is zenébe öntötték. Bach Karácsonyi Oratóriuma hat kantatából áll, amit a karácsonyi ünnepkörben hat különböző napon adtak elő. Mindjárt az első részben felcsendül az „Ó Krisztusfő, te zúzott” nagypénteki énekünk dallama, virágvasárnapi szöveggel: „Mint fogadjalak téged...”. Bach is tudta, hogy karácsonyt hiába ünnepeleink, ha Jézus a megváltás munkáját el nem végezte volna a golgotai kereszten.

Református énekeskönyvünk énekei sem a „Jézuskáról” szólnak. „Krisztus Urunknak áldott születésén...”, „Jer, dicsérjük e szent napon a mi Urunkat...” stb.

Ahogy a napkeleti bölcsök sem csupán a kis „Jézuskát” látták a bethlehem gyermekben, hanem hódoltak előtte, úgy a 182. énekünk is királynak nevezi őt: „Légyen dicsőség Királyunknak most és mindörökké!” Ugyanez az ének szól arról is, hogy az egyszülött Fiú megmentette népet „a régi kígyótól”, az ember elbukásának okozójától. Ide mutat vissza több más karácsonyi énekünk is: „Első

szüleink vétkei miatt...” (314:2), „Örömet hozott Ádám árvátra, maradékira” (315:3), „Mint Ádám kesergünk, a Krisztusban vígadunk” (319:4), „Ez Gyermeke volt a megígért mag a mi első atyáinknak, Ádám atyáknak, Ábrahámnak...” (320:2) stb. Énekeink felhívják a figyelmet arra, hogy ami új kezdődött karácsonykor, az már mind elő volt készítve az Ószövetségben: „Szent Ézsaiás így ír Krisztusnak szent születéséről...” (311:1), „Jézus, születél idvességünkre, amint régenten vala ígérve...” (314:1), „Áronnak vesszeje megvirágozék” (320), „...mert ígéret szerint felkölt istenfélők számára az igazság fényes napja...” (325:1), és még folytathatnánk a sort.

A karácsony igazi titka nem abban rejlik, hogy angyalok és fényes csillag adták tudtul a Messiás érkezését, hanem sokkal inkább abban, amit a János 1,14-ben olvasunk: „Az Ige testté lett és lakozott közöttünk...”. Megrendítően szép ez Bach: H-moll miséjében, ahol a szerző megpróbálja zenébe önteni a megfoghatatlan titkot: „Et incarnatus est...”. Karácsonyi énekeinkből sem hiányzik ez a gondolat: „A Fiú testet öltött magára...” (321:1), „Ő emberi testbe öltözött Jézusunk” (323:3), „Az Ige testté született” (324:3), „Felöltözé portestünket” (325:2).

A híres János 3,16 gondolata is több énekünkben felbukkan, most csak néhány helyre utalok: 321:2, 322:1, 323:1 stb.

Figyelemre méltó, hogy énekeink keletkezését mennyire meghatározza a Szentháromság-hit. Kevésbé ismert énekünk, a 317. dicséret az örvendő hálaadásra és dicséretmondásra való felhívás után a 3. versből kezdődően az Atyáról szól a János 3,17 alapján. A 6. versben megszólítjuk a Szentháromság második személyét, majd a következő vers a Szentlélekről szól, végül pedig következik a teljes Szentháromság dicsérete (doxologia).

Tanuljuk meg énekeinkből, hogy karácsony ünnepén is a Szentháromság egy Istenet magasztaljuk, őt illesse hódolatunk és dicséretmondásunk:

„Ó örök Isten, dicsó Szentháromság,
Szálljon mireánk mennyel vígasság,
Távozzék tőlünk minden szomorúság,
Légyen vidámság!”

Vizi István

Nagyszalontai bethlehemes a Bösörményi úton

A 426-os számú Szenczi Molnár Albert cserkészcsapat december 7-én, a csapat Mikulás estjén, a Bösörményi úti református egyház ifjúsági termében bemutatta a nagyszalontai bethlehemest. Úgy hiszem, hogy egy pár szóval érdemes feleleveníteni: mi is az a bethlehemezés és a bemutatott játékok hol és mikor gyűjtötték?

Ma már falvainkban is kiveszében van ez a kedves népszokás, amely a karácsonyi ünnepkör legismertebb és legnépszerűbb játéka volt.

A keresztyénség legnagyobb ünnepe a rómaiak téli napforduló ünnepéből alakult a IV-ik században Jézus születésnapjává. A sötétséget a fény érkezésének ígérete váltja fel, megérkezik a megváltó Gyermekek. Jövetelét az előkészületi időszak, a várakozás, az advent előzi meg. Az adventben, az egyház törvényei szerint, az önmegtartóztató életmód, a böjtölés és az evilági hívságoktól mentes viselkedés a kívánatos. E hetekben mutatták be a misztérium játékokat, az Újszövetség jeleneteit, amely látványos népszokásokból a jámbor hívek a keresztyén hit morális tanulságait vonhatták le maguknak. Ebben a játékokban valahol ott van, ott húzódik meg a pogány időkbeli magunkkal hozott, a bőséget, a termékenységet kívánó, és várhatóan eredményező praktikák, regék, és varázslások hiedelme is.

Kodály Zoltán a „Jeges Napok” bevezetőjében így ír: „A házról házra járó, jókívánságos köszöntők ma jóformán alamizsnagyűjtésnek látszanak, de nem lehettek-e régen az évszakok fordulópontjaira figyelmeztető, szinte rituális jellegű társadalmi események? A jókívánság a civilizált embernek többnyire üres szó. A régi embernek szinte varázsszerű érték lehetett, amit szívesen viszonzott tőle telhetően. A sok ünnepi, névnap-i köszöntő egy melegebb, barátságosabb, testvéribb, emberszeretőbb népelet emléke.” Ki más lenne illetékesebb hirdetője a Megváltó megérkezésének, mint azok, akiknek a bethlehemi mezőkön az angyal először jelezte a várva-várt esemény beteljesülését, mint a pásztorok. Őket vezette a csillag az újszülött Kisjézushoz. A bethlehemi is-

tállóban meghúzódó szent család mellett ott látjuk a hódoló három-királyokat is. Az említett személyekből, helyszínből és tárgyakból, a csillag, a jászol és a már átvitt értelemben vett bethlehemből, össze is állt a játék magyar változata szereplőinek és kellékeinek sora. A kellékeket és a jelmezeket a gyerekek maguk készítik el a háznál fellelhető anyagokból, a levetett használaton kívüli ruhadarabokból. A csapat egy-egy „főkolompós” körül áll össze. A tél elején összeszedik a szükséges holmit és az elmúlt évek tapasztalatait felhasználva, a többi „kompánia”-val hallgatólagosan elfogadott területen, elkezdik a bethlehemezést.

A bemutatásra kerülő bethlehemes játékok a nem túl gyakori, protestáns bethlehemesek közé tartozik, és a Kisfaludi Társaság 1924-ben kiadott Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV. kötetében, az úgynevezett „Nagyszalontai Gyűjtésben” található. A kötet szöveges anyagát az első világháború előtt és alatt, a Nagyszalontai Főgimnázium igazgatója, Szendrey Zsigmond irányításával és szerkesztésében, a gimnázium diákjai gyűjtötték össze. A gyűjtő diákok neve között található Kornya Sándor neve is, aki később, 1941 és 1944 között a gimnázium igazgatója és az 543-as számú cserkészcsapat parancsnoka is volt.

Az énekeket a „kítőző zene-folklorista Kodály Zoltán országos zeneakadémiai tanár” jegyezte le, aki a Nagyvárosi alatt kétszer is járt Nagyszalontán.

Az előszóban azt olvashatjuk, hogy a kötetbe csak olyan régi nagyszalontai „adalékokat” vettek be, amelyeket Arany János okvetlenül ismerhetett, mivel „Szalonta nagy szülöttjének csodálatos ritmusérzéke a népköltésben gyökeresedett.” A belépő Heródes „kiráj” rigmusát akár Arany János is írhatta volna:

„Jó estét kívánok, meg ne ijedjenek!
Itt egy kompánia, semmit se féljenek,
Lípek én a házba azon kérelemmel,
Szabad-í bejönni ide betlehemmel!”

Sütő István
543-as számú cserkészcsapat

„ÉNEKELJETEK ISTENNEK, ÉNEKELJETEK!”

Zsolt 47,7

Angyalkórus hangja csendül,
Csillag fénye kel.
Énekeljünk, és az Ég, Föld
velünk énekel.
Öltözzetek ünneplőbe,
népek, nemzetek!

„Énekeljetek ISTENNEK,
énekeljetek!”

Köztünk már a MENNY KIRÁLYA:
jászolágyba' most
úgy pihen, mint mag a földben,
mert alázatos.

Majd keserves földi útra
kel az Ég helyett...

„Énekeljetek ISTENNEK,
énekeljetek!”

Hogyha Ő el nem jön értünk,
s a kereszt alatt
meg nem állhat balga éntünk,
bűnünk megmarad.
Ám levette vére rólunk
az ítélet!

„Énekeljetek ISTENNEK,
énekeljetek!”

Készen már az égi hajlék:
mint FELTÁMADOTT
vár az ÚR, hisz Nála van még
készített hely ott.
Aki hisz, mind Érte nyer itt
örök életet.

„Énekeljetek ISTENNEK,
énekeljetek!”

1991. Karácsonyára

Füle Lajos

A „NAPKELETI BÖLCSEK” EMLÉKE

HAGYOMÁNY ÉS KÖLTÉSZET

A „napkeleti bölcsek”, a „mágusok”, a „háromkirályok” iránt már a legkorábbi idők hívőiben is meleg rokonszenv és érdeklődés mutatkozott. A legendák hamarabb és sűrűbben fonódtak köréjük, mint a pásztorok köré. A katakombák képein ők jelentek meg legkorábban a Születés színjátékának mellékszereplői közül, és a középkor végéig – Keleten még azután is – különleges vonzalmat éreztek irántuk a művészek.

A szóban és képben formálódó legendáknak tág mozgásterük volt. Bizonyított tények ugyanis nem korlátozták a képzeletet, mert Máté evangéliuma nem közöl adatokat róluk.

Még a számukat sem jelöli meg.

Mit mond róluk az emlékezés?

...Elbúcsúztak a kis Jézustól, Szűz Máriától, visszatértek hazájukba – ennyit mi is tudunk az evangéliumi elbeszélés ismeretében. További életrajzokat azonban a képzelet írta meg. Egy középkori kézirat szerzője elmondja, hogy Tamás apostol Indiában püspökké szentelte őket. Kr. u. 54-ben pedig, száz évesnél idősebben, Örményország földjén találkoztak, karácsonykor, s ott haltak meg, boldogan, egyik a másik után, néhány napon belül.

A korai ábrázolások csillagjósokként mutatják be őket, fejükön hegyes frigiai sapkával. Volt olyan művész, aki tizenkét mágust festett a bölcsek köré. De mert az evangéliumi szöveg három ajándékról értesít, a hagyomány végül háromban rögzítette a „létszámot”. A három név: **Gáspár, Menyhért, Boldizsár**, szintén a hagyományból származik, a középkor legkorábbi századaiban jelenik meg; Máté evangéliumában erről nincs szó. Ugyancsak a korai középkortól tartja őket a közhit királyoknak, részben, hogy tekintélyt adjon nekik, részben, mert a 71. (72.) zsoltárban ajándékot hozó arab királyokról olvashatunk.

Idővel a három ajándék is jelkép és további legendák szülője lett. Beda Venerabilis (Anglia, 7. század) szerint az arany a királyságot, a tömjén az istenséget, a mirha az eljövendő szenvedést jelképezi. Clairveaux-i Szt. Bernát magyarázata sokkal egyszerűbb és földközeli: az arannyal a látogatók a szűkölködő családot akarták segíteni, a tömjén az istálló fertőtlenítésére szolgált, a mirha pedig azokat a férgekét távolította el, amelyek a kisgyermek béli rendszerében szoktak megtelepedni.

Századunkban újabb jelképes értelmezések születnek. M. P. Gallagher angol újságlíró mutat be néhányat, amelyeket Latin-Amerikában ismert meg: a csillag után mentek – íme, az emberiség útja a fény felé vezet; a bölcsek együtt utaztak – az embereknek együtt, egymást segítve és bátorítva kell járniuk a földi utakon.

A „háromkirályok” emléke új és új nyilatkozatokra ihleti századunk költőit, az angol T. S. Eliot komor tanulságokat észlelő problémájától a guatemalai Miguel Angel Asturias szociális-erkölcsi misztériumán át József Attila játékos és bájos költeményéig, amely a magyar népnek a kis Jézus iránti szeretetét és a napkeleti látogatók iránti meghitt tiszteletét fejezi ki. („Kedves három királyok – jó éjszakát kívánok”.)

Ezt a bensőséges tiszteletet a néprajztudomány is igazolja. Mind a magyarság, mind a szomszéd népek körében számos hagyomány, szokás kapcsolódik a Vízkereszt ünnepéhez. Vízkereszt napját az ortodox egyház ma is ünnepként tartja meg. A többi egyház közül ma már csak az evangélikus tart ünnepi istentiszteletet. A katolikus egyház újabbban a legközelebbi vasárnapon emlékezik meg róla.

...Emberek voltak – hárman vagy többen vagy csak ketten, nem tudjuk – *kráólunk*. A tudáshoz jutott ember hódolati ajándékát vitték el a bethlehemi bölcshöz.

*Dr. Bán Ervin
ny. egyetemi nyelvtanár*

Bethlehemi fény-akció

Az osztrák cserkészek ez évben is felajánlották annak lehetőségét, hogy bekapcsolódjunk Bethlehemi Fény akciójukba.

Szeretnénk, ha idén még több helyre eljuthatna az a láng, amit december 18–21. között gyűjtanak meg Bethlehemben.

Mivel az osztrák szervezők sem tudnak egyelőre pontos időpontot adni a láng átvételére, s mert az út- és időjárási viszonyokat nem tudjuk előre tervezni, ezért vasúton szeretnénk a láng szétosztását megszervezni.

A lángot Bécs–Mosonmagyaróvár – Győr – Komárom – Tatabánya útvonalon hozzuk Budapestre.

December 22-én este 9 órakor a Szent István Bazilikában – ÖKUMENIKUS ISTENTISZTELET UTÁN, melynek református

résről Viktor Béla az egyik lelkesze – a budapesti csapatok átvethetik a lángot, és a tavalyi évhez hasonlóan egész éjszakai virrasztásunkba is bekapcsolódhatnak.

December 23-án 9–11 óra között a budapesti pályaudvarokon és a Nagy Jenő utcában biztosítani szeretnénk a láng átadását.

A technikai kivitelezést úgy képzeljük el, hogy a legtávolabbi

pontról (Keszthely, Pécs, Szeged, Békéscsaba, Debrecen, Miskolc) induló hajnali gyorsvonat (első kocsiában) Budapestre utazó cserkészek a bejelölt állomásokon átvesszik a viharlámpát, láternát s visszautazáskor leadják azt.

A menetrend ismeretében a további szétosztást már helyileg szervezik meg.

Tavaly a nyíregyházi állomásról egy-egy kocsit átvitte a lángot Ungvárra (Kárpátalja) és a Szilágyságba (Erdélybe).

Istennek hála, hogy a vállalt kötelezettségnek eleget tehetünk, és a szeretet fénye békésen világíthatott sokezer család otthonában, és sok-sok templomban felekezeti hovatartozástól függetlenül.

Geyer Sándor

Váradalmak új esztendő előtt „A fel nem ismert kísértések”

Olvasandó: Bírák 8,22–35 és Efesus 5,14–21.

A Bírák könyvének ezt a címet adhatnánk: „Isten felemelt mutatóujja”. A nép, melyet kiválasztott magának és az egyiptomi szolgaságból kiszabadított, a negyven évi pusztai vándorlás alatt tanított, csődöt mondott. Nem felelt meg hivatásának: „Lesztek nekem ...enyém... szent nép!”, hanem engedte, hogy belevonják a bálványimádásba. Ezért Isten megengedte, hogy népét ellenség azorongassa és nyomja el. De mihelyt újból Istenükhöz fordultak, engedett kérésüknek és „szabadítót” ajándékozott nekik.

Kísérteties hasonlóság az akkor választott nép, s a keresztyénség között: ahelyett, hogy a keresztyén egyház töltötte volna be és hatotta volna át a világot Jézus Krisztus üzenetével, a világ hatolt be az egyházba, és elvette tőle a „só” erejét és a „világosság” fényét. Hosszú ideje igaznak bizonyul Krisztus kijelentése: „Tudom a te dolgaiddat, hogy az a neved, hogy élés, és halott vagy!” (Jel. 3,1)

Mivel a bűn szüntelenül felénk nyújtja csábító méregpoharát, és megkísért bűvöletével, s mert a mindennapi élet gondjai és bajai oly súlyosan nehezdednek ránk, állandóan szükségünk van az elővigyázatosságra, a szüntelen figyelésre, Istennek Igéjére, az Ige által történő tanítottságra. Arra, hogy a teremtmény ne önmagát állítsa rivaldafénybe, és szolgálatában ne önmaga dicsőségét keresse.

Ezért szükséges ma is, amit tettek annak idején a választott nép tagjai: „Az Úrhoz kiáltanak!”. Az Úrhoz kiáltani és kérni, hogy felismerjük ma is a kísértéseket, amelyek kívül és belül körülvesznek bennünket.

Figyeljünk tehát a két igeszakaszban elének tároló figyelmeztetésre. A

sokféle kísértésből egynéhányat feltehetünk azért, hogy ezeket az új esztendő(k)ben elkerülhessük.

1.) *Szavaink és tetteink ellentmondásai* (igeszertülden élet)

Gedeon visszautasítja a királyságot, a királyi méltóságot. Jól látja: az egyetlen helyes út: „Az Úr uralkodjék felettetek!”

Úgy tűnik, elkerülte a kísértést, a hatalom, a dicsőség kísértését. Nem így történt! A kísértésben történő bukása éppen akkor kezdődött, amikor kiállt Isten föltétlen uralma mellett. A szó és a tett nem volt egybehangzó. Egy másik efödöt készítettett és a kultuszi központot áthelyezte Ofrába, Silóból, ahová Isten helyezte az eredetét, és ahová az Úr tette a központot. Gyermekeinek az Abimélek nevet adta, melynek jelentése: „Atyám király”. Az ároni papságot „gedeoni” papsággal cserélte fel.

Jogot formált Isten akaratának megváltoztatására. Figyelmen kívül hagyta a néki győzelmet adó Úr rendelkezését. A jó szándéknak minősíthető tettet előbbre helyezte az engedelmségnél.

A királyságot visszautasító Gedeon királyi életformát alakított ki. (Bir. 8,30–31)

Mennyire kísért ma is: a hirdetett Ige, a Krisztusról való bizonyosságtétel a keresztyén ember egyik „oldala” és az élete a „másik”. A vasárnapi és a hétköznapi minivoltunk gyakran kiállt ellentétben van egymással. S ezt a világ látja és ez hiteltelenné teszi a Krisztus evangéliumát, s azt is, aki Róla tesz szóban bizonyosságot, de életével annak ellenkezőjét mutatja. (Negatív modell). Jelei: „Egyenetlenségek, ellentétek, missziói közösségek, gyülekezetek, gyülekezetben belüliek, egyházi közösségeken belül.” „Meglássátok annak okáért” – figyelmeztet az apostol is. Vegyük észre az új esztendőben is ezt a kísértést!

2.) *Isten akaratát helyett ÖNÁKARAT*

Gedeon azt cselekedte, ami egyébként az akkori kor szokása szerint megillette a győztest. A zsákmányt begyűjtötte. Az egyébként jogosnak elismert tétből mégis nemzedékekre kiható súlyos következmények származtak. Ebből a kincsből Isten akaratának elvetése és önmaga dicsőségének munkálása következett. Olyasmit tett, ami nem az Ő hatáskörébe tartozott. Isten akaratát a maga akaratával helyettesítette, érvényesítette. S az eföd felállításával meg akarta örökíteni győzelmének

emlékét, önmaga iránti tiszteletet kívánt meg ezzel – ha tudatlanul is?!

Az önakaratot a Biblia bálványimádásnak tartja. Amit Isten elé helyezünk életünkben, és az lehet a mi akaratunk is, az bálványimádás. Önmagunkat helyezük Isten elé, ebből következik az önistenítés. A legnehezebben észrevehető kísértés éppen, mert önmagunkkal kapcsolatos. Manipulálunk, megszervezzük akaratunkat: „Isten akaratává” téve azt. Milyen veszélyes: a *forma*, amelyet mutatunk, miként Gedeon is: Jahve kultusz volt látszólag, a *tartalom*: bálványimádás, önmagát állította előtérbe; a *miénk*: keresztyén ember, a *tartalom*: önérvényesítés. Erre int az apostol is: „Annakokáért ne legyetek esztelenek, hanem megértsetek, mi legyen az Úrnak akaratja!” (Ef. 5,17)

A másik váradalmunk az új esztendőben, hogy tudakozódjunk az Úr akaratát iránt és ne a mi akaratunkat lássuk az Ő akaratának. Nehogy észre nem vett kísértés csapdájába esünk, miként Gedeon, hogy romlást okozunk hosszú távon is – nemzedékek számára.

3.) *Meglássátok!*

Miért fontos, hogy a sokféle váradalmak közül e kettő valósággá legyen? Következményei miatt! Mert az észre nem vett kísértéseink közé tartozik az is, hogy a Kísértő megakadályoz bennünket abban, hogy gondoljunk a következményekre is. A fel nem ismert kísértés és a fel nem ismert következmény Gedeon családját és népét is megrontotta (Bir. 9. fejezete). Ezért lehet nekünk is, ma is ez a kérdésünk: „Az Úr uralkodik-e felettünk?”

Eleink fel nem ismert kísértése okozta egyházunk jelen helyzetét. Kikerkegaard írja: „Korunk tragikomikus; tragikus: mert már régen megbukott; komikus: mert még mindig megvan!” „Egyházi” lehetetlenül korszakunkra érvényes ez (Hegedűs püspök szerint). A jövő érdekében nincs más megoldás, mint amit az apostol elének ad: „Serkenj fel, aki aluszol, és támadj fel a halálból és felragyog néked a Krisztus!” „Ezt tenni másképp nem lehet, mint felismerni kísértéseinket úgy, hogy megértjük, mi az Isten akaratát. Ezt meglátva lehetünk hálásak mindenkor mindenért a mi Urunk Jézus Krisztus nevében az Istennek és Atyának, s lehetünk engedelmesek egymásnak Isten féltelmében!

Hantos Jenő

Újév küszöbén

Máté 7,24-27.

1. *Újév:* az előretétekintés ideje. Szemünk ilyenkor próbál átlátni a jövő homályán, s megkísérli kitapintani, hogy vajon mit hoz a holnap. Jót, rosszat? Örömet, bánatot? Simán járható utat, vagy megrázkódtatásokat? Életet, vagy halált?

2. *Újév:* a tervezgetés ideje. Bevégzendő feladatok, megvalósításra váró tervek körvonalai kavarnak bennünk. Tele vagyunk tettrekészséggel, s úgy érezzük, új esztendőnk akkor lesz igazán boldog, ha megtehetjük, amit elterveztünk.

Igénk azonban az emberi látáson túl mélyebbre ás: az ember-kérdés gyökeréig. S most bennünk, akik itt vagyunk, azt a kérdést akarja tudatosítani: van-e biztos alapja, fundamentuma életünknek, s mi az? Mert az ember-kérdés végső soron egzisztenciánk tartalmának és tartásának kérdése. Igazában emberi minőségünk is ezen fordul meg. Ezért van az, hogy életünk csődhelyzeleinek jelentős része, amikor viselkedésünkben, helytállásunkban, szavainkban és tetteinkben jutunk kudarcba, mélyebben rejlő bajokat leplez le. Ilyenkor úgy tűnik: a mélyben is rendben van minden. A viharok és próbák, olykor azonban az apróbb zökkenők is, – (s ki tudja, hogy nem lesz-e, s hányszor lesz?) – összedönthetnek mindent bennünk, összeomlást okozhatnak, ha baj van

a gyökerekkel, a fundamentummal.

Vagyis: az ember-kérdés végső soron életünk fundamentumának kérdése.

3. *Biztos alapot csak „kívülről” kaphat életünk.* Amit a Szentírás az eredendő bűnről mond, az ebben a tekintetben tulajdonképpen azt jelenti, hogy életünk alapkérdése „belülről”, önmagunkból nem oldható meg.

Ezért szorulunk rá mindig újra az evangéliumra. Arra, hogy halljuk és meghalljuk Jézus Igéjét, Isten szeretetének jó hírét, s hogy erre egész lényünkkel és létünkkel ráhagyatkozzunk. Ez a „ráhagyatkozás Jézus Igéjére” pedig azt jelenti, hogy engedelmes szívvel reagálok rá.

Újév küszöbén szükséges, hogy megtaláljuk életünk biztos alapját, Krisztusban. Fellelhetjük Igéjében a biztos fundamentumot. Jézus szeretete, megtartó hatalma, nem csak az igehallgatás alkalmán épülhet bele életünkbe, hanem egész esztendei életünk állandó létszükségleteként meghallgatott és megtartott Igévé válhat bennünk. Mert csak a megtartott Ige tart meg biztos alapként az életben, a halálban, az újév megrázkódtatásaiban, s az Isten ítéletének végső viharában is.

Bajusz Árpád

DIETRICH BONHOEFFER:

*Áldó hatalmak oltalmába rejtve
Csak várjuk békén mindazt,
ami jó.
Mert Isten őriz híven
reggel, este,
Ő hű lesz, bármit hozzon
a jövő.*

*Ha győtri, bántja szívünket
a régi,
És múlt napoknak terhe
ránk szakad,
Megrettent lelkünk
vigaszodat kéri,
Mit nekünk szerzett,
Atyánk, szent Fiad.*

*S ha szenvedések kelyhét
adod inni,
Mely színig töltött, keserű
s nehéz,
Te segíts békén, hálával
elvenni,
Hisz áldva nyújtja hű
atyai kéz!*

*És ha az úton örömet adsz
nekünk,
Ha szép napod ragyogva
ránk nevet,
Biztasson, intsen sok nehéz
emlékünk,
Hogy életünket szenteljük
neked!*

*A csend köröttünk mélyen
szerteárad.
Hadd halljuk azt a tiszta
éneket,
Amely betölti rejtett, szép
világod,
Hol téged dicsér minden
gyermeked!*

Az összekötő

Az ember mögött becsapódott a börtönajtó, amikor megszakadt az Istennel való zavartalan kapcsolata. Történelme hajnalán, emberreválása után nyomban áthágta Isten rendelését, ezzel menthetetlenül a bűn uralma alá került. Fiaira már ezt az állapotot örökölte (1Móz. 3-4).

Becsapódott a börtönajtó, mert az Istennel való közösség éltető greje nélkül az ember nem egyéb, mint része ennek a világnak. A dimenzióiból nem tud kitörni, fizikai-biológiai törvényein nem tudja túltenni magát. A világ zárt rendjéből nem tud kitörni, a természet rendje szerint halandó. Csak a teremtő Isten, az életforrás tudott volna más távlatot adni neki, de a bűn miatt elzárta tőle az élet fájának útját (1Móz. 3,22-24).

Az ember eközben érzi, hogy ennél ő többre hivatott. Isten a maga képére teremtette, vagyis a vele való közösség nélkül az ember boldogtalan. Súlyosbítja helyzetét, hogy egész életén át tudja magáról, hogy halandó. Minden teremtmény élhet át halálfélelmet, az ember értelmi képessége azonban Isten nélkül teherré válik: tudja a mulandóságot.

Szüksége lenne azokra az erőkre, amelyek kívül esnek a természet rendjén – börtönén –, vágyódik a teremtetől kapható erőkre. Kellenének ezek az élet nehéz pillanataiban, amilyen sok van az élet folyamán. Kellene az Istennel való kapcsolat. Tudja azonban, hogy ezektől elzárta magát, nem kaphat belőlük minden további nélkül.

Ezért találta ki magának a papságot. Bizonyára vannak olyanok, akik rést találtak a börtön falán, vagy a börtönőrrel becsempésztettek valamit. A papság intézménye az ember vágyából fakad és annak homályos megértéséből, hogy ezekhez az erőkhöz nem juthat rendes úton hozzá. A természet börtöne azonban erősebb, a teremtő sokkal messzebb van annál, semhogy valamilyen ügyeskedéssel el lehetne érni. Még a megmozgatott okkult erők is csak ennek a világnak a részei (a Sátán a világ fejedelme), vagy csak eddig meg nem ismert termé-

zeti törvények. Az ember minden kitörési kísérlete öncsalás marad.

A természetet rendje azonban csak az ember felől áthághatatlan, Istent nem akadályozzák az általa adott törvények. Ő bármikor át tud nyúlni rajtuk, hogy erejét közölje velünk. Megengedte, hogy segítségül hívják a venét (1Móz. 4,26), Énő esetében áttöri a halál törvényét (1Móz. 5,22-24), szól Nóéhoz. Ábrahám elhívásával valami új kezdődik. Benne egy egész népet hív el Isten, amelynek kijelenti magát. Ennek a népnek a feladatává tette, hogy áldás legyen az egész világ számára, vagyis közvetítse az Istennel való kapcsolat erejét más népeknek is. De még ennek a népnek sem mehetett minden tagja Istenhez. Azért állította be a lévita papságot, hogy azok közvetítsenek Isten és ember között. A pap ajka őrzi a tudományt – vagyis tanítja Isten akaratát, a pap áldja meg a népet – közli Isten erejét, a pap mutatja be a nép vagy egyes tagjainak áldozatát – vagyis az embertől az Isten felé is az ő közvetítésére van szükség, legyen szó akár halálról, akár bűnbánatról. Tehát a választott nép és azon belül a választott papság a közvetítő Isten és ember között. Isten rendelkezése folytán ők azok, akik összekötik az Isten világát a mi zárt világunkkal.

Ezt a képet látszólag zavarja az a történet, amelyet hihetetlenül röviden ír le az 1Móz. 14,18-20. Mindössze három vers: Melkisédek megáldja Ábrahámot, Ábrahám tizedet ad neki. Ha Ábrahám a választott (és majd a leszármazottai, különösképpen Lévi), milyen jögon áldja meg őt Melkisédek? Egyáltalán: Ki ő? Miért ad neki Ábrahám tizedet?

JELZÉS ez a történet arról, hogy Isten üdvterve tágabb ölelésű, mint gondolnók. Nem tudjuk, hogyan működik Ábrahám kivül és túl, de működik. Erről szól a 110. zsoltár. Királyokra, népekre kihat egy erő: Pap vagy te örökké, Melkisédek módján. Ezt idézi és fejt ki a Zsidókhoz írt levél (5, 6 és a 7. fej.). Jézus Krisztus eljött erre a világra. Ábrahám leszármazotta, de amit tett, annak hatása nem korlátozódik

a választott népre: az egész emberiségre. Kívülről, az Isten világából jött (erről üzen a szűztől születés tana), tökéletesen emberré lett, majd ismét áttörve a határt, visszament a mennybe. Ő az, aki véglegesen megváltott, újra lehetővé tette mindenkinek, hogy a menny erőivel éljen, és majd az Isten örök világában foglaljon helyet.

Mindaz amit elmondtunk, nem egyéb, mint kifényesítése a megszokott, de a megszokástól kissé elhalványult fogalmaknak: aki született nekünk, az szabadító, MEGVÁLTÓ.

Czanik Péter

Én Tékozlóm

Szeretet-jussod elfogadlad,
Szemedet közben eltakartad,
Így akartad.

Engedlek menni, bármi a szándék.
Kérhetsz is, hogyha van
szavad még,
Mi mindent adnék!

Utánadnézek féltőn,
szeretve.
Kincsel távolodsz, mégsem nevetve.
Hiszed: örökre.

Szörni fogod szerre, disznók elé vetni,
Taposni fogod, és sírva
kinevetni:
„Hiszen csak ennyi,

csak ennyi az élet!...”
Hű honodtól távol...
De hogyha valahol csöpp fény világol,
Tudd: az a Jászol.

Kicsinyelve vitted
szeretet-jussod,
De amíg tékozlod,
meg kell majd tudnod,
a Szeretletnek mily nagy
hatalma van abban,

hogy tékozolhatatlan.

Dobos Hajnal

Fából vaskarika?

„Az én országom nem e világból való”
Ján. 18:36

Az ókori Római Birodalom keresztényisége századokig szenvedett üldöztetést. Emberileg érthető, hogy amikor a – később „Nagy”-nak titulált – Konstantin zászlaja alá hívta őket, nagy számban csatlakoztak hozzá. Meg is szűnt az üldözés, államvallás lett a keresztényiség császársága alatt. A bálványokat összetörték, vallási téren vetélytárs nem maradt.

Az akkori Egyház fokozatosan épült be a hatalomba. Lépésről lépésre jutott több és több hatalomhoz, ahogy teltek az évtizedek, az évszázadok. Nőtt a vagyon, a hatalom, s vele nőtt a gőg. A „csalhatatlan” hatalom már nem tűrte a másként-gondolkodást, s hamarosan eljött az idő, amikor elkezdtek üldözni az „eretnekeket”.

Lehetne hosszasan elemezni, hogyan vitte az Egyházat a hatalmi helyzet öncélúságba, hogyan lett a karrieristák vadászterületévé, s hogyan hatott vissza a gazdag, hatalmaskodó papok züllött életmódja a teológiai tanításra is. De nem kell ezzel foglalom a helyet a papron, amikor mi reformátusok már csak tudjuk, hová vezetett a hatalomba került Egyház útja, mire elérkezett a XVI. század, a reformáció kora. Addigra nem volt már más út, mint a radikális szakítás az egyházszervezettel, amelyben nem maradt már semmi helye az evangélium tanításának!

Sajnos azonban a reformáció erőinek jó része is kereste a (világi) hatalmasok támogatását. Ki is törtek hát a vallásháborúk, majd kialakultak Európa északi felében a protestáns (lutheránus és anglikán) államvallású országok. A hatalom csábításának engedő új (ill. reformált) egyházakban azonban éppúgy kihűlt a Krisztus Jézus iránti szeretet, mint középkori elődjükben! Dehát nemde törvényszerű, hogy egy államegyházban *nem* azok gyülekeznek, akiket a „Krisztus szeretete szorongat” (II. Kor. 5:14a)?

A kálvini reformáció – szerencsére! – nem jutott tartósan hatalomra

(egy-két negatív eredményt hozó kivételtől eltekintve), s ez elősegítette, hogy a kálvinisták korán a demokrácia hívei legyenek.

A hatalom kísértése azonban ennek ellenére sem múlt el. A Magyar Református Egyházban éppen a XX. században került napirendre, miután megszűnt a Habsburg-hatalom hazánkban. Csak mélységes szomorúsággal és szégyenkezéssel lehet arra gondolni s felemlíteni, hogyan udvarolt Egyházunk előbb a Horthy-rendszernek (még akkor is, amikor az a német fasizmus és antiszemitizmus hálójába került), majd az ateista, kommunista rendszernek 1945 után (jóllehet az az Egyház „elhalását” kívánta és munkálta).

Napjainkban – a rendszerváltás után – újból jelentkeznek ez a kísértés. Az ördög azzal téveszti meg a keresztényeket, hogy elhitteti: *csak* az ateista hatalommal való összefonódás hűtlenség az Úr iránt. Ezért próbáltam most az egyháztörténelemre irányítani az olvasó figyelmét. Történelmi távlatban nézve megállapíthatjuk: nem sok olyan korszak volt, amikor a keresztényiség a nyílt isten-tagadással vagy a nyílt bálványimádással került szembe (a hatalmat illetően). Annál többször kerültek szembe Isten gyermekei (az újjászületett keresztény hívők) Krisztussal, egyházzal, vallással *hivatkozó*, farizeus jellegű hatalommal.

Ha egyszer komolyan vettük az Igét: „az én országom nem e világból való”, akkor tudnunk kell, hogy a hatalomban részes és egyszersmind élő hitű egyház – népiesen szólva – „fából vaskarika”. Isten akarata, hogy legyen élő Egyház, meg az is, hogy legyen világi hatalom a földön. De gyökeresen más e kettő feladata: „Isten... aki Krisztusban megbékéltette a világot önmagával... reánk bízta a békéltetés igéjét” (II. Kor. 5:18). Ugyanakkor az államhatalom „Isten szolgálója, hogy az ő haragjával sújtsa azt, aki gonoszt cselekszik” (Róma 13:4). Hasonlítsuk össze a két mondat állományát: „megbékéltesse”, ill. „sújtsa”! Töményen megfogalmazó-

dik ebben az Ige szolgálata és a hatalom szolgálata közti nagy-nagy különbség! Az pedig, hogy az államhatalmat is „Isten szolgálójának” nevezi az Írás – ne tévesszen meg bennünket! Nabukadonozort is így nevezi a Biblia szerint a prófétán át üzenő Úr, miután engedetlen népén az Ó fiteletét hajta végre...

Igaz, hogy egyszerre vagyunk egyháztagnak és állampolgárnak – de választanunk kell: Isten szeretetének, vagy féltő haragjának eszközei óhajtunk lenni! Gondoljátok meg, testvérek, haragjának pálcáját előbb-utóbb eltöri az Úr (még nem volt olyan földi hatalom, amely idővel meg ne dőlt volna), de Jézus Krisztus, amióta az első Karácsony rendelt idején megérkezett közeink, azóta „mindörökké ugyanaz”. Ő bűnbocsánatot és új életet hozott, s addig is, amíg visszajön, öröm az Ő szolgálata!

Semmi köze nem lenne tehát Isten gyermekeinek, egyházának a társadalomhoz, amelyben él?... Sajnos, sokan közülünk így gondolják, ami nem is csoda, ha azt a sok kárt nézzük, amelyet a világi hatalommal kacérkodó, vagy összefonódó egyházak a Krisztus ügyének okoztak...

Meg vagyok győződve róla, hogy van felelősségünk népünk iránt, van *szolgálatunk* a társadalom érdekében. Csakhogy ez a szolgálat a próféták szolgálata, akik „ha kiszakad az ajkuk, akkor is” (Babits) elmondják az Úr (általában nem dicséret) üzenetét népük felé s annak vezetői felé. De vajjon ki volt a hatalom részese a próféták közül, akár az ószövetségi zsidó nép körében, akár pl. a reformáció korának prófétai ihletettséggel magyar prédikátorai közül?! Minden bizonnyal ahhoz, hogy elmondhassuk Urunknak népünkhöz szóló üzenetét, a mindenkori hatalomtól függetlennek kell maradnunk, mert tudjuk már tapasztalatból is (ha az Igéből nem tudnánk), mit produkál egy „elkötelezett” próféta...

Kövespataki László

A házasság szemlélete a Biblia és a korszellem szerint

Szeretném a rendelkezésemre álló rövid idő alatt vázlatosan és kontrasztosan egymás mellé helyezni a házasság és a családi élet világi, illetve bibliai szemléletét. Ezt három kérdés segítségével fogom végezni: a két szemléletmódban

1. mi a házasság célja;
2. mi az alapja (azaz mire lehet felépíteni);
3. milyen a belső szerkezete (kinek hol a helye benne)?

1. A házasság céljának a legtöbb ember a személyes boldogságot tekinti. Esküvő után „sok boldogságot” kívánunk az ifjú párnak. A keserű megjegyzések néhány lépéssel távolabb hangzanak el: „Miért legyen nekik jobb, mint nekünk?”. „Csak a házas ember tudja, mi a boldogság, de akkor már késő.”

Honnan vettük ezt a célkitűzést? Talán a mesékből. Miután a pázstorfú levágta a sárkánynak mind a hét fejét és elnyerte a király legkisebbik lányát, elhangzik a befejező mondat: „És boldogan éltek, míg meg nem haltak.” A házasság történetéről már nem szól a mese, arról a Bergmann-filmek beszélnek.

A Biblia is szól a boldogságról, több mint ötven boldogmondást tartalmaz, a nyolc legismertebb a Hegyi Beszédben található: „Boldogok a lelki szegények... a tiszta szívűek, a szelídek” stb. De nincs olyan bibliai mondás, hogy „boldogok a házasok”. Igaz, azt se írja a Biblia, hogy „boldogok a vezérigazgatók... a gazdagok... a hatalmasok... a sztárok”, a Biblia ugyanis csak igazat ír. A Biblia szerint a boldogság forrása az Istennel való kapcsolat, amely a lelki szegényeknél, a tiszta szívűeknél, a szelídekéknél stb. helyreáll. A házasság nem az Ígéret Földje, inkább a negyven éves pusztai vándorláshoz hasonlít: nyelve a port és szenvedve a hőségétől – olykor egy-egy oázisra lelve ... a házaspár együtt gyalogolhat az Ígéret Földje felé, és boldog, ha látja az előtt haladó felhőoszlopot, Isten jelenlétét. Ha ezt nem látja, akkor kesereg és lázadozik, mint a régi zsidók a pusztában.

A házasság célját pedig a Biblia így fogalmazza meg: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket” (1. Móz. 1,27). Más szavakkal: az egymással egységben és szeretetben élő házaspár Istent képviseli, a Szentháromság belső egységét és szeretetét tükrözi a világban.

2. Mi a házasság alapja? Itt szóba jöhetnek a rendezett anyagiak, a közös érdeklődés, és a partner számára kedvező tulajdonságok: vonzó külső, kedvesség, figyelmesség stb. A mai népszerűsítő irodalom jelentős része a harmonikus szexuális életet tartja a jó és tartós házasság alapjának, ezért szexuális technikákra igyekszik tanítani az erre valókat.

Nem férhet kétség ahhoz, hogy a házasságot komfortosabbá teszi a rendezett anyagiak, a közös érdeklődés, a kellemes tulajdonságok és a kölcsönösen kielégítő szexuális kapcsolat. Csakhogy: ezek közül egyiket sem lehet megbízhatóan tartósnak és szilárdnak minősíteni. Minden építkező követet és betont tesz az alapba, nem fenőfát és homokot, noha ezek is hasznosak az építkezésnél – más helyen.

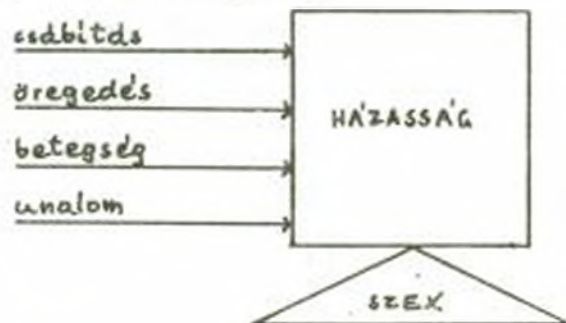
Jézus szerint kösziklára az építi életét – nyilvánvalóan a házasságát is –, aki az Ő tanítását hallgatja és megtartja. A pénz, a közös érdeklődés, az előnyös tulajdonságok és a szex: homok. Csak a kösziklára épített ház nem dől össze, ha ömlik az eső és fújnak a szelek.

1. ábra

A házasságról szóló bibliai tanítást legtömörebben ez a mondat fejezi ki: „A férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek egy testté.” (1. Móz. 2,24; három helyen idézi az Újszövetség: Mt. 19,5; Mk. 10,7-8; Ef. 5,31). Eszerint Jézus tanításának vagy Isten szeretetének alapjára két erős támfal épül: függetlenség a szülőktől és ragaszkodás egymáshoz. Ezekre lehet ráhelyezni a tetőt: a szexet („Jesznek egy testté”). Így kerül a szexualitás a helyére a házasságban.

Ehelyett a korszellem ezt javasolja:

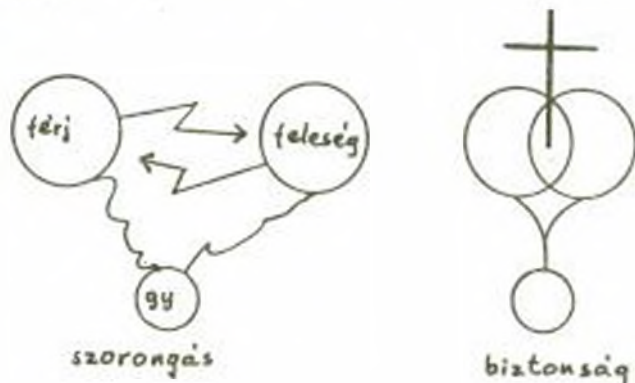

2. ábra

Csoda-e, ha az így építkezőkről ezt mondja Jézus: „bolond ember”?

3. A házasság belső szerkezetéből – az egyenjogúságra hivatkozva – a korszellem kitörölte a szerepeket. Ez a férfiak egy részének jól jött, mert fölmentette őket a vezetés felelőssége alól. Helyettük az asszony vezeti a családot, de ezt többnyire sem fizikailag, sem lelkileg nem bírja.

Férfi és nő a Biblia szerint is egyenlő értékű, hiszen Isten mindkettőért ugyanannyit fizetett: nem ezüstöt és aranyat, hanem az ártatlan Bírónak, Krisztusnak a vérért (1. Pt. 1,18-19). De férfiak és nőknek különböző szerepeket jelölt ki: a vezetés felelősségét, illetve a segítőárs tisztét. A keleti kultúrák basája és a nyugati civilizáció papucsháse helyett férfit állít a család élére, aki szolgálva vezet, életét is odaadva a vezetettekért, ahogyan Krisztus vezeti az egyházat (Ef. 5,21-27).

3. ábra

Családi védőernyő-rendszer bontakozik ki a figyelmes bibliaolvasó előtt: a gyermek akkor érzi magát biztonságban, ha papa és mama szeretik egymást, a feleségnek pedig az a jó, ha férje még őnála is jobban ragaszkodik Krisztushoz, mert akkor biztos lehet abban, hogy nem fogja őt se megcsalni, se elhanyagolni.

Sokan mondták már, hogy Jézus tanítása szép, de megvalósíthatatlan. Valóban így van, ha valaki nem tartja be a hozzá adott használati utasítást. A mosógép se működik, ha a dugóját nem dugom

be a konnektorba. Jézus a használati utasítást így adta meg: „Aki engem akar követni, tagadja meg magát” (Mt. 16,24). Más szóval: önmaga helyett Krisztust tegye élete Urává. Ezt a döntést nevezi az Úr szoros kapunak, a naponkénti önmegtagadást és keresztvállalást pedig keskeny útnak. Kevesen vannak, akik ezt az utat megtalálják, – teszi hozzá. Pedig ez az út vezet az életre. (Mt. 7,13-14)

Dr. Pálhegyi Ferenc

„Akár hetente indulnék...” – bibliai versenyen

Nem a megszokott liturgia szertartás folyt az istentisztelet a rákosligeti gyülekezetben két vasárnapon át. Megszólalt a népes gyülekezet előtt két gyermek, akik az országos bibliai versenyen vettek részt és szép helyezést értek el. *Varga Anna* II. osztályos és *Hajdú Szabolcs* VI. általános iskolás. Anna a kis-csoportosok között az I. helyen, míg Szabolcs a felsősök csoportjában a II. helyen végzett.

Az ott elmondott 2-2 bibliai történetet mondták el istentisztelet keretében bátran, őszinte átéléssel. S a gyülekezet örült, amikor a gyermekek szája által hallotta az „5000 megvendégelését”, a „gazdag ifjú történetét”, illetve „Ábrahám és Izsák”, valamint „Krisztus és a gyermekek” elbeszélését.

A nyilvános bizonyoságtétel után szűkebb körben is beszélgettem az ifjú „győztesekkel” és szüleikkel.

Hogy történt a gyermek felkészítése? – kérdeztem a szülőket. „Könnyű volt a munkám” – kezdte Jutka, Anna édesanyja –, „mert kislányom szereti a bibliai történeteket. Amit hittanórán, vagy gyermekistentiszteleten hall, azt mint kis evangélista rögtön tovább mondja a barátnőinek”. (Anna édesanyja és Szabolcs szülei gyermekmunkások a rákosligeti gyülekezetben.)

„Nálunk a felkészítés – „felkészüléssel” kezdődött” – veszi át a szót Katika, Szabolcs édesanyja. „Fiam előbb leírta mondanivalóját. Kevés átalakítást végeztünk azon. Ezért azt úgy mondta el, mint sajátját. Kihúztuk szövegéből azt a kitétel, hogy Géházi „megbuggyant”, illetve „agyára ment” a pénz szerelme. Ez még az első fordulónál volt.”

Mosolyogva folytatja Anna édesanyja: „Kislányom nem írta ugyan le, de a saját szavaival így adta elő

Zákeus történetét: „bácsi léteire felmászott egy fára és elszakította a gatyáját.” Természetesen rögtön szoltunk, hogy ezt a „gatyá dolgot” jó lenne kihagyni. Nemcsak ezért, mert messze esik a szöveghez-től...”

Mi az, amit a stílár javításon túl segítettek a gyerekeknek? –

„Az utolsó 2-3 hétben elmondatuk Annával minden nap a történeteket. Lassan letisztult a végleges szöveg. Aztán az előadásra igyekeztünk javítani. Annánál azonban vigyázni kellett arra is, hogy őszinte nagy átéléssel ne játssza túl magát. Az ő ötlete volt pl. az, hogy az 5000 megvendégelése történeténél a megdöbben tanítványok lelkiállapotát ne ötszöri „dadogással” érzékeltesse. Elég abból kettő is” – mondtam neki.

„Szabolcs igazán az utolsó héten „kapcsolt rá” a tanulásra. Akkor viszont sokszor beszélgettünk át ketten az előadás módját” – mondja édesanyja. – Hol és hogyan kell hangsúlyozni, lassabban mondani. De megbeszéltük az arcizmok dolgát is. Másként kell elmondani azt a jelet, amikor Ábrahám győtrődik: „Ez lenne Isten akarata, hogy egy szülőtetemet feláldozzam, mint amikor azt mondja, „legyen meg az Ő akarata...”

De megszólaltattam az ifjakat is. *Izgultatok-e a verseny előtt és alatt?* – kérdeztem.

Anna: „Én izgultam, de azt mondták – nem látszott rajtam. Mert én imádkoztam is, hogy ne izguljak és hogy első legyek.”

– *Mindig szoktál imádkozni?* „Csak este. Mert reggel nincs időm.”

– *És mit szoktál kérni Istentől?* – „Hogy gyógyítsa meg Krisztótot, a kis testvéreimet, ha beteg. Meg hogy jó legyek az iskolában.” – *Miért, Te szoktál rosszködni is?* –

„Még a kisbaba is tudja, hogy jónak lenni nehéz. Rossznak sokkal könnyebb. Ha rossz vagyok, anyu elfenekel. Apa csak igéri a fenekést.” – *Mi az amit nem szeretsz?* – „a szűnyogot. Igaz, apa azt mondta, „neki is kell szívni valamit”. Ez igaz, de ne belőlem.” – *És mi szeretnél lenni, ha megnősz?* – „Dél-előtti óvó néni, délután pedig boltos.” – *Örültél a bibliai versenynek?* – „Igen. De annak is, hogy azt mondták: szépen mondtam a történeteket.” – *És ha a TV-ben kell elmondani a történetet?* – „Jobban akkor sem fogok izgulni – úgy gondolom.”

És Te Szabolcs, izgultál? – „Az utolsó napokban, igen. Mondogattam: „De jó lenne, ha már vasárnap lenne.” (A verseny ui. szombaton volt.) „Az utolsó héten 11-ig, sőt 1/2 12-ig is fent voltam anyával. Ő sokat segített nekem.” (Itt közbeszólt édesanyja: „Bizony, a vizsgán, ahol jelen lehettünk, bár fiam nem figyelhetett rám, én gesztikuláltam a kezemmel, az arcizmokomat is ugyanúgy végig játszottam, mint a főpróbán...” *Örültél az eredménynek, Szabolcs?* – „Igen, nagyon örültem. Nemcsak a szép helyezéseknek, hanem, hogy részt vehettem rajta. Azt hiszem, ha újból lenne bibliai verseny, akár hetente indulnék. Számomra az volt ennek az értéke, hogy amit elmondtam a versenyen, vagy a gyülekezet előtt, azt hittem is. Ugy mondtam, mint amire Isten engem megtanított. Jó volt ezt mások számára is közkinccsé tenni. Ezért tudtam ennek igazán örülni.”

Reméljük, újból lesz gyermekbibliai verseny kiírás. Akkor Rákosligetről – de a többi gyülekezetből is bizonyára –, ismét sokan fognak indulni. A rákosligetiek nagyon várják ezt a híradást!

Szombathy Gyula

„Mi Urunk” feltétlen értelemben

Istennek vallja Őt a Hiszekegy azzal is, hogy Őt „mi Urunknak” nevezi. Ezt is a szónak olyan feltétlen és korlátlan, tehát egyedülálló értelmében veszi, ahogy az csak Istenre vonatkozhatik, de rajta kívül senki másra nem. Mert „uraink” is vannak nekünk nagy számmal. Akár feljebb, akár lejjebb állunk is az emberi élet ranglétráján, mindnyájan sokféle fölénykrendelt akaratot vagyunk kénytelenek szolgálni. Még az is, aki a létra legtetején áll, sokszor nem cselekedhetik a maga tetszése szerint, hanem szükségképpen igazodik az alatta állók igényeihez vagy éppen szeszélyeihez. Az ilyen kényszerűségből szolgált „uraink” mellett lehetnek olyanok is, akikhez önkéntes vonzódásból csatlakozunk, hogy velük vezetessük magunkat és befolyásunknak átengedjük az életünket. Hozzá tartozik az a mi embervoltunk természetéhez, hogy az egymás fölé és egymás alá rendeltségnek sokféle viszonylatában élünk és ezért a dolgainkba sokféle „úrunk” van beleszólása. De az ilyen „uraságok” mindig csak egy bizonyos határig érvényesülhetnek felettünk. Azon a határon innen már mégis csak a magunk életét akarjuk élni és kell is élnünk. Ha valaki olyan zsarnoki „úr” is fölétem, hogy minden cselekedetemet elő akarja írni vagy még a szavam járását is diktálni akarja nekem, akkor is megmarad még az a szabadságom, hogy a bensőmben a magam módján gondolkozzam zsarnoki erőszakoskodásáról. De amikor Jézus Krisztust „mi Urunknak” valljuk, akkor ezzel nem ilyen viszonylagos uralmát ismerjük el magunk fölött, hanem mindenestől fogva alárendeljük magunkat neki. Olyasvalakinek valljuk Őt, akinek joga van testünk-lelkünk fölött feltétlenül rendelkezni, legbelső ügyeinkbe is beleszólni, legtitkosabb gondolatainknak is irányt szabni. Ővele szemben csak egyetlen értelme van a mi szabadságunknak: az, hogy szabadon, önkéntes engedelmisséggel adjuk át magunkat teljesen az Ő uralmának. A szónak ilyen teljes értelmében ki lehetne „mi Urunk” más az egy Úr Istenen kívül? Mindenünkkel csak annak tartozunk, akitől mindenünket kaptuk és akitől életünk minden rezdülésével csakugyan függünk. Láthatjuk: amikor valaki így Urának vallja Jézus Krisztust, akkor ezzel éppen azt a függetlenségét adja fel, amelynek a magunkhozragadása és balgatag fenntartása a mi emberi

bűnösségünknek a lényege, és éppen azt a meghódolást mondja ki, amellyel mindig is tartozott volna Istennek. Nem is más előtt hódol meg vele, csak ugyanaz előtt az egyetlen Úr előtt, aki jogosult az embernek ilyen teljes meghódolását megkövetelni. Jézus Krisztusban maga Isten áll előttünk, hogy az Ő uralmát, amely ellen fellázadunk, megint átvegye felettünk.

Hogy Jézus Krisztus nem más, mint maga Isten, aki a Szentháromság titokzatos egységében a Fiú Istennek külön életét is éli, az ilyen szabatosan nincs kimondva a Hiszekegyben. Nincs kimondva magában a Bibliában sem. Nemzedékek egész sorának kellett eltelnie, míg ez a bizonyosság ilyen átgondolt és kicsiszolt formában szövegezést nyert. De a lényege megvolt eleitől fogva, amióta Jézus Krisztus titka az emberek szeme elé tárult. És ez a lényeg éppen abban jutott kifejezésre, hogy Jézus Krisztust „Úrnak” nevezték azok, akik Őt igazán megismerték. Már a legelső időkben is, amikor a keresztyének valamilyen egyszerű és rövid hitvallást akartak kivenni azoktól, akik hozzájuk csatlakozni akartak, vagy pedig valamilyen biztos próbakövet akarták alkalmazni annak, hogy ki tartozik igazán hozzájuk, ezt kérdezték: „Úrnak vallod-e Jézus Krisztust?” Az Ő „Úr-voltának” ebben az elismerésében benne volt már, ha eleinte nem átgondolt tudatossággal is, az Ő istenvoltának a megvallása. Későbbi nemzedékek sem mondtak már lényegesen újat Őröla, csak ugyanezt vallották meg fogalmilag jobban feldolgozott formában, amikor Őt a Fiú Istennek nevezték, aki a Szentháromság örök egységében egy az Atyával és a Szent Lélekkel. Jó erre gondolnunk, ha eszünkbe jut, hogy – amint mondtuk, – van egy magát keresztyénnek valló csoport, amely nem teszi magáévá a Szentháromság hitét és így nem vallván a Fiú Isten valóságát, azzal együtt természetesen nem vallja a Jézus Krisztus istenvoltát sem. A döntő kérdés az, hogy az unitáriusoknak ebben a csoportjában ez mindazok között, kik bármilyen elnevezés alatt élnek is, de egyénileg voltaképpen unitárius módon gondolkodnak, kik vallják szívük szerint és a szó legmélyebb értelmében „Uruknek” Jézus Krisztust? Aki annak vallja Őt és a feltétlen meghódolás és alárendeltség viszonyában áll vele szemben, az ezzel már voltaképpen közös alapra he-

lyezkedett az egész keresztyénséggel. Ha be nem vallotta is ezzel már ő is Istenének fogadta el Jézus Krisztust és csak az útjában álló, emberileg talán érthető nehézségek gátolják abban, hogy a dolgot végiggondolva belássa: azzal a feltétlen odaadással, amelyet Jézus Krisztus iránt tanúsít, csak az volna következetes összhangban, ha ráeszmélne arra, hogy Őbenne valóban Istenét találta meg. De ha valaki nem tudja Urának vallani Jézus Krisztust, mert bár nagy tisztelettel tekint fel hozzá és sok dologban hála is veszi az Ő útmutatását és a belőle meríthető ihletéseket, azért mégis fenntartja a maga szabadságát arra, hogy egyben-másban ne kelljen Jézus Krisztushoz igazodnia, hanem mellette másokra is hallgathasson és mérlegelhesse, hogy milyen befolyásnak engedjen érvényesülést a maga életében, az ilyen ember, akár unitáriusnak, akár másnak nevezzék is, ezzel kirekeszti magát a keresztyének közösségéből. A keresztyénség ott kezdődik, amikor Jézus Krisztus valakit úgy a hatalmába ejt, hogy az illető nem válogat többé, miben hajoljon meg Őelőtte vagy miben vonja ki magát az Ő szava alól; miben engedelmeskedjék neki vagy miben őrizze meg vele szemben az önállóságát; hanem elismeri Őt maga felett és minden más irányító tekintély felett végső és feltétlen értelemben vett Úrnak, akinek minden fenntartás nélkül átadja magát. A keresztyén hit azon alapszik, hogy Jézus Krisztusban Isten kijelentette magát nekünk. Lehet, hogy valakiben ez nem válik mindjárt teljesen tudatos felismeréssé. De ha igényt tart arra, hogy keresztyén hitű embernek számítson, akkor azt észre kellett vennie, hogy Jézus Krisztussal soha nem lehetett alku-dozni vagy egyezkedni, hanem Ő az embernek azt a szívvel-lélekkel való teljes meghódolását követelte meg, amelyért hívei Őt valóban Uruknek vallották. Neki csak részlegesen igent mondani annyi, mint máris, vagy még mindig, nemet mondani. Keresztyénnek lenni pedig annyi, mint igent mondani neki, úgy amint azt Ő megkívánja, feltétlenül és korlátlanul. Ezért a keresztyénség nagy, egyetemes összessége „Isten egyszülött Fiának, mi Uruknek” vallja is Őt.

dr. Victor János

MI VOLT?

BUDAFOK

A gyülekezet lelkipásztora, dr. Pásztor János november 10-én hirdette az Igét a Pesterzsébet-Központi gyülekezetben. – Budafokon november 17-én Takaró Tamás végzte az igehirdetés szolgálatát. – November 24-én szeretetvendégség keretében találkozás volt a szigetalmi gyülekezettel, a záró áhitaton Vikár Béla szigetalmi lelkész szolgált.

KÖBÁNYA

Hivatalosan is újjászületett az egyházközség 318-as sz. „Méliusz Juhász Péter cserkészcsapata”, 25 új állta körül az ünnepélyes zászlóavatáson az Úr asztalát. Advent első vasárnapján volt a hittanos gyermekek szeretetvendégsége. Több, mint 100 hittanos volt jelen szüleit és testvéreit is elhozva. Ugyanakkor nyílt meg a „Márta-Mária-kör” kézimunka kiállítása. A szerda délutánonként együtt kézimunkázó, imádkozó, éneklő csoport munkája nagy sikert aratott. Bibliai témájú gyermekrajz-pályázatot hirdettünk. A kiállítás megnyitása és eredményhirdetése december 22-én, vasárnap du. 3 órakor, a családok közös karácsonyi ünnepélye keretében volt. 4 gépkocsis ruhaneműt és élelmet vittünk a nagyharsányi menekülttáborba. Papp Vilmos lelkipásztor november végén evangélizációs szolgálatot végzett Mohácson és Kölkeden az ottani gyülekezeteknek, tekintettel az ő keresztyén vendégszeretelüket élvező sok délvidéki menekültre. Advent második vasárnapján 18 körögyi menekült gyermeket köszöntöttünk kőbányai istentiszteletünkön.

PESTERZSÉBET-KLAPKA TÉR

1991-ben 3 kirándulást tettünk külön autóbusszal 45-45 fős létszámmal. Az úticélok a következők voltak: Almásneszmély, Felsőőr, Kalocsa. Almásneszmélyben átadtuk a szeretetotthon részére a gyülekezet és a Pesterzsébeti Vöröskereszt természetbeni adományait, és elbeszélgettünk a gondozókkal és gondozottakkal. – Az ausztriai kirándulás során ismerkedtünk a Felsőőri Magyar Református Gyülekezet életével, Kalocsán és környékén pedig a nevezetességeket tekintettük meg. A résztvevők egyöntetű véleménye az, hogy a gyülekezeti kirándulások is elősegítik a testvéri közösség elmélyülését. – 1991. december 22-én karácsonyi szeretetvendégséget tartottunk, melyen a Szentföldről készült videofelvételt tekintettük meg.

RÁKOSLIGET

December 22-én tartottuk adventi hangversenyünket a de. 10 óras istentisztelet

keretében. Közreműködött a RÁZENE énekkara. Vezényelt: Menyházné Barna Zsuzsa.

RÁKOSPALOTA-ÚJVÁROS

November 3-án a reformációtól hét zárásaként négy rákospalotai protestáns gyülekezet közösen úrvacsorát vett az evangélikus templomban. November 4-én a rákospalota-újvárosi templomban a TV 2 Napkelte műsorának háromperces igehirdetési alkalmait vette fel a Magyar Televízió 1992. februárjáig előre. November 25-től 30-ig adventi úrvacsorai előkészítő sorozat volt gyülekezetünkben vendég igehirdetők szolgálatával „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várunk?” címmel. December 21-én, szombaton este 19 órakor templomunkban a rákospalotai TAVASZ kórus adott karácsonyi hangversenyt.

RÁKOSHEGY

November 16-án videovetítést tartottunk csendesnap keretében az elragadtatásról, december 7-én iljúsági evangélizációt tartottunk.

RÁKOSSZENTMIHÁLY-SASHALOM

„LEGYEN EGY VALAKID KARÁCSONYRA!” címmel *ajándékozási akciót* hirdettünk meg ez évben is. A tartós élelmiszerből, tisztasági szerekből összeállított csomagokat a fiatalok viszik el a rászoruló idős, beteges, magános gyülekezeti tagoknak. – A szokásos *kórházlátogatásra* a december 24-ikét szentelte a fiatalok mintegy 20 tagú csoportja. Az ünnepeket a kerepestarcisai kórházban töltő betegeket ajándékkal, bizonyágtétellel, énekekkel, imával keresték fel.

SOROKSÁR

Szabb városképünk kialakításához a Református Egyház a Hősök terére néző épületrészét renoválta, összhangban a bérbeadott részekkel. Új címtáblát helyeztünk el a falon. Az ötvenes évek nehézségei miatt el nem készült torony helyett Ungor Csaba temesvári szobrász templomkettője került a falra. A művész készítette el a temesvári forradalom egyéves évfordulójára felállított emlékművet. Táblája került fel a temesvári Református Egyház falára négy nyelven: Innen indult a diktatúrát megdöntő forradalom 1989. XII. 15. A szürke gránitkővet az Egyháznak Riskó Imre adományozta.

ZUGLÓ

Az egyházközség évek óta tartó programja keretében temploma felújítását végzi. Ezzel kívánja a gyülekezet temploma fennállásának közelgő 100. évfordulóját

megünnepelni. A belső újjáépítési munkák és az októberben elkészült váztorony egyre bensőségebbé és városképileg is vonzóbbá teszi a templom látványát. Az elvégzett munkákért december 8-án, ünnepélyes istentisztelet keretében adott hálát a gyülekezet, az egyházmegye elnöksége és a munkák tervezője: Fekete György Munkácsy-díjas építész, érdemes művész, államtitkár-helyettes jelenlétében. Czank Péter esperes hirdette az Igét.

A látható, külső építésen túl a „Jelki ház” építésén is munkálkodott a gyülekezet. November 11-15-ig Zimányi József álmosdi lelkipásztor evangélizált. November 18-án Reményik est volt dr. Nyomárkay István professor előadásával. A december 1-i szeretetvendégségen Czine Mihály egyházkerületi főgondnok, irodalomtörténész, egyetemi tanár találkozott a gyülekezettel. Nyolc általános iskolában folyik hitoktatás, s kórházmissziót is végeznek.

MI LESZ?

BAROSS TÉR

Minden pénteken fél 5-6 óra között angol nyelvű bibliaórát tartunk, brit és amerikai tanárok vezetésével (XIV. Szabó J. u. 16. Tel.:142-7705).

BUDAFOK

Budafokon január 26-án, 18 órakor zenés áhitat lesz. – Zenés áhitatot minden hó utolsó vasárnapján tartunk!

PESTLŐRINC

ERZSÉBET-TELEP

Csendesdélutánjaink 1992. évi programja. Főtéma: A HIT SZÉP HARCA. (1. Tim. 6,12/a.)

1. Felkent harcosok (2. Tim. 2,4. Ef. 6,10-11.)
 2. Az ellenség szertejár... (1. Pét. 5,8-9. Ef. 6,12.)
 3. A küzdőtér (1. Kor. 9,24-29.)
 4. A harcosok öltözete (Ef. 6,13-15.)
 5. A védő fegyverek (Ef. 6,16-17/a.)
 6. A kétélű éles kard és a titkos fegyver (imádság) (Ef. 6,17/b-19.)
 7. A szabályszerű küzdelem (2. Tim. 2,4-5.)
 8. Győzelem a világ felett (1. Jn. 5,4.)
 9. Egység az Úrban (Jn. 17,15. és 20-23.)
 10. A harcos jutalma (2. Tim. 4,7-8.)
- A csendesdélutánok minden hónap első vasárnapján (kivéve július és augusztus hónapokat) du. 4 órakor kezdődnek, 6 órakor a Márk evangéliumának folytatódó magyarázata hangzik el. A csendesdélutánok színhelye: Bpest., XVIII. Felsőcsatári u. 29.

Áldott karácsonyt és békés új évet Kedves Olvasóinknak!

RÁKOSLIGET

Templomunkban új orgonánkat szeretnénk felavatni hangverseny keretében, 1992. januárjában.

RÁKOSPALOTA-ÚJVÁROS

Gyülekezetünkben az év utolsó vasárnapján, december 29-én, „örökélet vasárnapot” tartunk, mely alkalommal az év folyamán eltemetett testvéreink hozzátartozóinak hirdetjük a feltámadás evangéliumát. – 1992. januárjának harmadik hetében a rákospalotai protestáns gyülekezetek közösen tartják az egyetemes imahétet a rákospalota-úJVárosi templomban, s közösen vesznek úrvacsorát.

RÁKOSHEGY

Közbenjáró imaalkalmakat tartunk határaink védelméért, az Országgyűlések békéjéért, egységéért, Istentől való bölcs vezetéséért. Imaharcot indítunk az országunkban uralkodó hitetlenség, gyűlölködés és gonoszság ellen.

RÁKOSSZENTMIHÁLY-SASHALOM

Lesz szilveszteri „szomszédolás” is. Most a palotaiak jönnek át hozzánk, hogy illő komolysággal és illő vidámsággal velük együtt zárjuk az ó. és nyissuk az új évet.

ZUGLÓ

Újévkor úrvacsoraraosztással kezdjük az évet. – Az Egyetemes Imahét evangélikusokkal közös alkalmaira készül a gyülekezet. Az imahétet befejező szombaton a Bosnyák-téri róm. kat. testvéreink is bekapcsolódnak közös alkalmainkba imaóra keretében, amelynek 1992. januárjában a zuglói templom ad otthont. – Januárban az újszásziak látogatását várja a gyülekezet, amely patronálás folytán van kapcsolatban a zuglóiakkal.

Pestlőrinc Kossuth tér kettős jubileuma

Hálaadó istentiszteletre hívta a harangszó szeptember 22-én délelőtt a Pestlőrinc Kossuth téri gyülekezet tagjait. A gyülekezet Istentől leborulva köszöntötte meg alapításának 80., temploma építésének 50. évfordulóját. Ezen a kiemelkedő napon a harang is korábban szólalt meg a szokottnál, fél 10 órakor.

A gyülekezet gondnoka, dr. Mányoki Zsigmond és testvére Mányoki Sarolta új, a meglévőnél nagyobb harangot öntetett és adományozott a templom javára. Az adományozók Isten dicsőségére, és az édesapa, a templomépítő id. Mányoki Sándor és testvérük ifj. Mányoki Sándor lelkipásztorok emlékére kívánták így megörökíteni.

A gyülekezet az elmúlt két évben – erejét meghaladó módon – több mint 1 millió forint költséggel felújította templomát, hogy megemlékezése és ünneplése ily módon is méltó lehessen a jeles alkalmon.

A harangszentelés szolgálatát és a délelőtti úrvacsorás istentiszteletet az igehirdetés szolgálatát Egri Miklós esperes végezte.

A jubileumi ünnepség délután 4 órakor folytatódott, az ünnepi közgyűléssel. Az Igét dr. Hegedűs Loránt püspök a Zsolta-irok könyve 80. része 19. és 20. versei alapján hirdette. Ezt követően az ünneplő gyülekezet meghallgatta lelkipásztorja visszaemlékező jelentését. Hozzászólások következtek, melyek után a püspök úr zárószavával ért véget az ünnepi közgyűlés.

Bácsai Gábor

FELHÍVÁS!

Kedves Testvérünk!

Azzal a felhívással fordulunk Magyar Református Gyülekezeteinkhez, lelkipásztorokhoz, gondnokokhoz és egyháztagokhoz az alább ismertetendő szent és szép, Isten dicsőségét és népünk lelkiségét gazdagító tervünkkel, hogy templombővítésünket anyagi erejéhez mérten támogatni szíveskedjék.

Istennek hála, 350 férőhelyes templomunkat kinőtűtük, bővítése elkerülhetetlen, de annak több milliós kiadása saját erőnket messze meghaladja. Református Templom Alapítvány megnevezéssel alapítványt hoztunk létre, így aki erre a célra anyagiakat áldoz, az érvényes rendelkezések értelmében az erre a célra adott összeget adóalapjából levonhatja. Erről az Alapítvány minden befizetőnek igazolást ad. Befizetési csekket lelkészi hivatalunk minden igénylőnek küld.

Cím: Budapest XX. Ady E. u. 81. 1204 Tel.: 127-8013

Bírósági bejegyzési szám: 66 253 Számlaszám: 561-010828-7 MNB: 217-98254.

Előre is köszönetét fejezi ki a PESTERZSÉBET KÖZPONTI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG

HIRDETÉS

ÚRVACSORAI KELYHEK
ÉS EGYSZEMÉLYES POHARAK
KÉSZÍTÉSÉT TERMELOI ÁRON,
KÜLÖNBÖZŐ MÉRETBEN
VÁLLALOM.

Mintadarab megtekinthető
a gyártónál:

SZUHAI ANTAL, 1204 Budapest,
Pacsirta u. 147.

Vidékre kérésre fényképes
tájékoztatót küldök.

A szerkesztőbizottság tagjai: Bajusz Árpád,
Hantos Jenő, Szabó István, Takerő Tamás
Felelős szerkesztő: Bókai Lajos
Felelős kiadó: Egri Miklós
Szerkesztőség: Református Esperesi Hivatal,
1089 Budapest, Üllői út 90.
Telefon: 133-4057

A lap fenntartása gyülekezeti és egyéni
adományokból történik, melyek befizetése
a lelkészi hivatalokban, vagy a 2009-es
csokken lehetséges.

Készült az AMEKO Kft. Nyomdájában
Felelős vezető: Kovács Gábor